

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра міжнародних відносин і дипломатичної служби

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету
міжнародних відносин
проф. Мальський М.З.
«30» _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Сучасні міжнародні відносини і світовий порядок»

Рівень вищої освіти - другий (магістерський рівень)

Ступінь вищої освіти - магістр

Галузь знань - 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність - 291 «Міжнародне відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Освітня програма - «Зовнішня політика і національна безпека»

Факультет міжнародних відносин

Львів 2024

Робоча програма «Сучасні міжнародні відносини і світовий порядок» для студентів другого (магістерського) рівня підготовки галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2024.

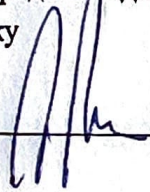
Розробник: Сулим Б. В., к. політ. н., доцент кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби (протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.)

В.о. завідувача кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби (доц. Романюк Р.Й.)

«30» серпня 2024 року

Схвалено Вченою радою факультету міжнародних відносин.

Протокол № від “ ” _____ 2024 року

Голова Вченої ради _____ (проф. Мальський М.З.)

“ ” _____ 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>29 Міжнародні відносини</u>	Нормативна	
	Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»		
Модулів – 1		Рік підготовки	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - проект-презентація		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 11	Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістерський)	16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		88 год.	108 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
залік	залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета.

Ознайомлення з теоретичними та практичними аспектами міжнародно-політичної науки, оволодіння сучасними знаннями і навичками аналізу світових політичних процесів. В її предметному полі на базі раніше отриманих студентами знань та вмінь поєднуються найважливіші питання теорії та практики міжнародних відносин, як комплексу взаємин між державами протягом другої половини ХХ ст. - початку ХХІ ст.

Мета курсу: аналіз особливостей та основних напрямів системного підходу до дослідження міжнародних відносин, визначенню закономірностей становлення, функціонування та зміни міжнародних систем, дій та взаємодій міжнародних систем різних рівнів та структур у конкретних проявах в умовах глобального розвитку і в контексті світового політичного процесу.

2.2. Завдання.

У результаті вивчення нормативного курсу студенти повинні

знати:

- головні теорії і тенденції глобального розвитку, окреслити можливі варіанти формування нової міжнароднополітичної ситуації;
- застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань, пов'язаних з професійними обов'язками;
- здійснювати системне бачення політичної системи на глобальному та регіональному рівнях.

уміти:

- аналізувати міжнародні відносини, як самостійну історичну реальність, яка має власну логіку, закономірності руху та розвитку та виявляти інтереси різних акторів світової політики та аналізувати їх діяльність на світовій арені, критично оцінювати різні теоретичні школи і підходи, які існують в цій галузі;
- проводити інформаційно-аналітичні дослідження у галузі міжнародних відносин.

В процесі вивчення дисципліни забезпечуються наступні **загальні компетенції**:

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належногорівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН3. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН5. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.

РН6. Знати природу, динаміку, принципи організації та історичні тенденції розвитку міжнародних відносин.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН13. Показувати поглиблені знання про природу та джерела зовнішньої політики, еволюцію підходів щодо втілення зовнішньої політики, принципи організації та функціонування інститутів зовнішньої політики.

РН14. Вміти розуміти характеристики розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав.

3. Структура навчальної дисципліни

	Назви тем лекцій	Лекції (год)	Семинари (год)	Самостійна робота (год)
	Змістовий модуль 1			
Тема 1.	Тенденції та трансформації світової політики наприкінці ХХ-на початку ХХІ століття	2	2	11
Тема 2	Теорії прийняття міжнародних рішень	2	2	11
Тема 3.	Світові актори та їх взаємовідносини. Відносини та суперництво великих держав	2	2	11
Тема 4.	Міжнародні організації та недержавні актори в сучасних міжнародних відносинах	2	2	11
Тема 5.	Світова політика і глобальний Південь. Країни Азії і Африки в міжнародних відносинах ХХІ століття	2	2	11
Тема 6.	Воєнно-політичні конфлікти та міжнародна безпека. Міжнародний тероризм як один із головних викликів ХХІ століття.	2	2	11
Тема 7.	Глобалізація та її вплив на світовий політичний та економічний розвиток.	2	2	11
Тема 8.	Проблеми енергетики у міжнародних відносинах і світовій політиці Екологічні проблеми в міжнародних відносинах і світовій політиці.	2	2	11
	Усього	16	16	88

4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни

Основна література:

1. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К.: Основи, 1999. 903 с.
2. Кучик О. С. Міжнародні організації: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2007. 749 с.
3. Лісовський П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : Навч. посіб. Київ: Кондор-Видавництво, 2017. 156 с.
4. Лісовський П., Лісовська Ю. Політика міжнародних відносин. Проблеми і перспективи: Навч. посіб. Київ: Університет «Україна», 2021. 350 с.
5. Міжнародні відносини та світова політика : [навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл.] / В. Ю. Крушинський, В. А. Манжола та ін. Київ: Знання, 2014. 662 с.
6. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський, за ред. В. А. Манжолі. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 863 с.
7. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право : навч. посібник / М. З. Мальський, Ю. М. Мороз, О. С. Кучик та ін. ; за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. Київ: Знання, 2010. 463 с.
8. Шергін С. Політологія міжнародних відносин : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 256 с.
9. Blanton S., Kegley C. World Politics – Trend and Transformation, 17th Edition. New York: Cengage, 2021.
10. Heywood A., Whitham B. Global Politics, 3rd Edition. New York: Bloomsbury, 2023.
11. Mingst K., Karns M. The United Nations in the 21st Century, 6th Edition. - London: Routledge, 2022.
12. Shambaugh D. International Relations in Asia, 3rd Edition. London: Rowman & Littlefield, 2022

Додаткова література:

1. Дорошко М. С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору: навч. посіб. Київ, 2012. 228 с.
2. Кучик О. С. Україна в міжнародних організаціях : підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 411 с.
3. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник. О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.

Інтернет-джерела:

4. Статут ООН від 26 червня 1945 року. -
https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/unc%20Charter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
5. Стройко Т. В. Міжнародні організації: навч. посібник. Київ: Кондор-Видавництво, 2018. 250 с.
United Nations Handbook 2023-24. –
<https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/wp-content/uploads/2023/09/auto-draft/UN-Handbook-2023-24.pdf>

5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Лекція 1. (2 год)

Тема 1. Тенденції та трансформації світової політики наприкінці ХХ-на початку ХХІ століття

Епоха глобалізації (1990-2010): Зростання впливу транснаціональних корпорацій та міжнародних організацій (ООН, ВТО). Розширення міжнародної торгівлі та інформаційних потоків.

Роль регіональних сил (2000-нині): Зміцнення впливу країн БРІКС, Європейського Союзу, Китаю, Індії та інших регіональних гравців. Виникнення концепцій мультиполярності у світовій політиці.

Пошук нових мультилатеральних форматів (2010-нині): Зростання значення G20 як платформи для обговорення глобальних економічних питань. Розвиток міжнародних угод зі збереження клімату та боротьби з тероризмом.

Виклики та кризи (2014-нині): Конфлікти в Сирії, Україні, а також поширення тероризму (ІДІЛ, Аль-Каїда). Криза беженців у Європі та інші гуманітарні кризи.

Цифрова трансформація та кібербезпека (2010-нині): Зростання кіберзагроз та необхідність нових міжнародних норм та правил у цифровому просторі. Вплив соціальних мереж на політичні процеси та громадську думку.

Лекція 2. (2 год)

Тема 2. Теорії прийняття міжнародних рішень.

Раціональний підхід: акцент на раціональних обчисленнях, оцінках альтернатив та максимізація користі прийняттям оптимального рішення. Теорія рішень за У. Саймоном: Підкреслення обмежень раціональності і врахування адаптивних аспектів прийняття рішень.

Психологічні аспекти прийняття рішень: вплив психологічних факторів, таких як сприйняття ризику, емоції та вплив групи на прийняття міжнародних рішень. Роль стереотипів, когнітивних упереджень і перцепцій у формуванні міжнародних політичних рішень.

Конструктивістський підхід до прийняття міжнародних рішень. Аналіз впливу ідентичності, норм і соціальних конструкцій на формування і реалізацію зовнішньополітичних стратегій. Роль символічних дій і семіотики у міжнародних відносинах.

Інституціоналістський підхід: дослідження впливу міжнародних організацій, правових норм і регуляторних механізмів на прийняття рішень у

міжнародній політиці. Аналіз ролі міжнародних інститутів у здійсненні транснаціональних співробітництв і управлінні глобальними проблемами.

Політичні та стратегічні аспекти: аналіз влади, впливу та стратегічного планування в міжнародних відносинах. Вивчення геополітичних та геостратегічних факторів у формуванні міжнародних політичних рішень.

Лекція 3. (2 год)

Тема 3. Світові актори та їх взаємовідносини. Відносини та суперництво великих держав.

Біполярна система (1945-1991): Суперництво США та Радянського Союзу: Гонка озброєнь, протистояння в ідеологічній і політичній сферах.

Союзнитва та блоки: Формування НАТО та Варшавського договору, які визначали глобальну політичну карту.

Постбіполярний період (1991-сьогодні): Усунення біполярності та пошук нового балансу: Роль США як єдиного світового лідера в 1990-2000-х.

Мультиполярність та зміцнення регіональних сил: Зростання впливу Китаю, ЄС, Росії, інших країн БРІКС, що призвело до нових форматів глобальних відносин.

Економічна глобалізація та міжнародні організації. Взаємодія через економічні організації: Роль Всесвітньої торговельної організації (ВТО), Міжнародного валютного фонду (МВФ), Світового банку в регулюванні міжнародних економічних відносин.

Сучасні глобальні виклики і конфлікти: Конфлікти в Сирії, Україні, на Близькому Сході: Роль великих держав у підтримці сторін конфлікту і міжнародних спробах мирного врегулювання.

Торговельні війни та санкції: Вплив економічних санкцій та торговельних обмежень на відносини між країнами.

Кібербезпека та інформаційна війна: кібератаки та спроби маніпуляції громадською думкою: Реакція великих держав на кіберзагрози та військові аспекти кібербезпеки.

Лекція 4. (2 год)

Тема 4. Міжнародні організації та недержавні актори в сучасних міжнародних відносинах.

Зростання ролі міжнародних організацій: Глобалізація і потреба в управлінні глобальними проблемами: Роль ООН, ЄС, НАТО, ВТО у вирішенні міжнародних конфліктів, торгових спорів та інших глобальних викликів.

Міжнародне право та нормативне регулювання: Вплив міжнародних норм, правових актів та стандартів на діяльність держав і недержавних акторів.

Участь недержавних акторів: Роль громадянського суспільства: Взаємодія неприбуткових організацій, громадських активістів із міжнародними організаціями у вирішенні глобальних проблем.

Корпоративні ініціативи та бізнес-асоціації: Вплив міжнародних корпорацій, бізнес-асоціацій на формування міжнародної економічної політики і стандартів.

Кризові ситуації та гуманітарні кризи: Міжнародна гуманітарна допомога: Роль міжнародних гуманітарних організацій у наданні допомоги при натуральних катастрофах, військових конфліктах та голодоморах.

Зміна клімату та стійкий розвиток: Вплив ООН, ЄС і інших міжнародних організацій на розробку та впровадження кліматичних угод і стандартів.

Транснаціональні загрози та безпека: Боротьба з тероризмом і кіберзагрозами: Роль міжнародних організацій у координації дій та розробці міжнародних норм безпеки.

Поширення пандемій та здоров'я громадськості: Вплив Всесвітньої організації охорони здоров'я та інших міжнародних медичних організацій у боротьбі зі світовими захворюваннями та здоров'ям громадськості.

Міжнародна торгівля та економічна інтеграція: Всесвітньої торговельної організації (ВТО): Вплив на міжнародну торгівлю та формування торговельних угод між державами.

Регіональні економічні блоки: Взаємодія у межах ЄС, АСЕАН, МЕРКОСУР та інших регіональних інтеграційних об'єднань.

Лекція 5. (2 год)

Тема 5. Світова політика і глобальний Південь. Країни Азії і Африки в міжнародних відносинах ХХІ століття.

Економічне зростання і розвиток в Азії та Африці. Роль Китаю як світового економічного лідера: Ініціатива "Один пояс, один шлях" (Belt and Road Initiative) та її вплив на регіональні та глобальні економічні відносини. Економічний розвиток країн Південної Азії та Африки: Розвиток нових індустрій, зростання ВВП та залучення іноземних інвестицій.

Регіональні інтеграційні ініціативи: Африканський Союз та інші регіональні блоки: Роль в інтеграції економік та політичних відносин у Південній Африці. ASEAN (Асоціація країн Південно-Східної Азії): Співпраця в галузі економіки, безпеки та соціокультурних відносин між країнами регіону.

Геополітичні впливи та конфлікти: Геостратегічне значення Азії та Африки. Конкуренція між країнами за ресурси, вплив на глобальні ринки та енергетичні потоки.

Конфлікти в Південній Азії та на Сході Африки: Причини та наслідки збройних конфліктів, вплив на стабільність у регіоні та глобальний мир.

Транснаціональні виклики та співпраця: Боротьба з тероризмом та транснаціональною злочинністю. Спільні ініціативи країн для протидії тероризму та організованій злочинності.

Пандемія та глобальні екологічні проблеми: Реакція Азії та Африки на глобальні екологічні виклики, такі як зміна клімату та інші екологічні кризи.

Дипломатична активність і міжнародна співпраця: Участь у міжнародних організаціях та ініціативах. Вплив на формування міжнародного порядку через участь у ООН, Міжнародному валютному фонді, Всесвітній торговельній організації та інших міжнародних платформах.

Лекція 6. (2 год)

Тема 6. Воєнно-політичні конфлікти та міжнародна безпека. Міжнародний тероризм як один із головних викликів XXI століття.

Глобалізація та транснаціональні виклики: Розповсюдження тероризму через межі. Зростання числа терористичних організацій з міжнародними зв'язками, їхній вплив на глобальну безпеку.

Кібертероризм і інформаційні загрози: Використання цифрових технологій терористами для атак на критичну інфраструктуру та маніпуляцій громадською думкою.

Міжнародні та регіональні конфлікти: Протистояння між великими державами. Воєнні конфлікти та напруженість між США, Росією, Китаєм та іншими країнами, включаючи регіональні конфлікти, такі як в Україні, на Близькому Сході тощо.

Етнічні та релігійні конфлікти: Причини та наслідки, вплив на стабільність регіонів і міжнародну безпеку.

Глобальні пандемії та екологічні загрози: Пандемія COVID-19 та її наслідки. Вплив на безпеку, глобальну економіку та міжнародні відносини.

Зміна клімату та природних катастроф: Відповідь міжнародного співтовариства на загрози екологічної безпеки.

Міжнародне право та гуманітарні норми: Заборона на використання хімічної та ядерної зброї. Вплив на конфліктні ситуації та міжнародну стабільність.

Гуманітарні кризи та захист цивільного населення: Роль міжнародних гуманітарних організацій у забезпеченні безпеки та гуманітарної допомоги.

Міжнародна співпраця та міжнародні організації: Роль ООН та інших міжнародних організацій у протидії тероризму. Глобальні ініціативи та спільні заходи для запобігання тероризму та зміцнення міжнародної безпеки. Взаємодія між країнами у рамках антитерористичних коаліцій: Співпраця у розслідуванні, обмін інформацією та заходи безпеки.

Лекція 7. (2 год)

Тема 7. Глобалізація та її вплив на світовий політичний та економічний розвиток.

Економічна глобалізація: Зростання міжнародної торгівлі та інвестицій. Розширення міжнародних економічних зв'язків через збільшення обсягів експорту-імпорту та прямих іноземних інвестицій.

Формування глобальних виробничих ланцюгів: Взаємозалежність національних економік у виробничому процесі, посилення ролі міжнародних корпорацій.

Політична глобалізація: Міжнародні політичні інституції і організації. Роль ООН, Міжнародного валютного фонду, Всесвітньої торговельної організації та інших міжнародних організацій у формуванні світового порядку.

Глобальні політичні процеси: Загальнопланетарні проблеми, такі як зміна клімату, міграція та боротьба з міжнародними терористичними загрозами.

Соціокультурна глобалізація: Культурний обмін і міжкультурне взаєморозуміння: Вплив глобальних медіа, соціальних мереж та культурних трансформацій на сучасне суспільство.

Роль глобальних культурних ідентичностей: Розширення міжнародних комунікаційних мереж та їх вплив на ідентичність та цінності.

Екологічна глобалізація: Глобальні екологічні виклики. Зміна клімату, забруднення довкілля та нестабільність природних ресурсів.

Міжнародна співпраця в галузі охорони навколишнього середовища: Угода Паризького кліматичного саміту та інші ініціативи для зменшення впливу людської діяльності на природу.

Інформаційна та технологічна глобалізація: Цифрова революція і глобальний доступ до інформації: Роль інтернету та технологій у політичних, економічних та соціокультурних процесах.

Кібербезпека та кібервійни: Виклики, пов'язані з кіберзлочинністю та кібератаками, та заходи для захисту глобальних мереж інформаційного обміну.

Лекція 8. (2 год.)

Тема 8. Проблеми енергетики у міжнародних відносинах і світовій політиці Екологічні проблеми в міжнародних відносинах і світовій політиці.

Перехід до відновлюваної енергетики: Зростання обсягів виробництва та споживання відновлюваних джерел енергії. Сонячна, вітрова, гідроенергетика та інші відновлювані джерела як ключові компоненти глобальної енергетичної системи.

Міжнародні ініціативи та угоди щодо зменшення використання вуглецю: Паризька угода та інші міжнародні зусилля для зниження викидів парникових газів.

Енергетична безпека та геополітичні впливи: Енергетичні конфлікти та газопроводи. Політичні напруги, пов'язані з транзитом енергоносіїв, особливо в контексті Європи та Близького Сходу.

Енергетична залежність та диверсифікація постачань: Роль альтернативних маршрутів постачання енергії для зменшення політичних ризиків.

Енергетичні програми та стратегії розвитку: Національні та міжнародні енергетичні стратегії. Зелені енергетичні програми, цілі досягнення енергетичної ефективності та сталого розвитку.

Транснаціональні проекти інфраструктури енергетики: Розвиток міжнародних енергетичних мереж та інфраструктури для підтримки стабільності і безпеки постачання енергії.

Екологічні проблеми та їх вплив на міжнародні відносини: Зміна клімату та його наслідки. Ефективність міжнародних зусиль у зменшенні викидів парникових газів та адаптації до змін клімату.

Міжнародні угоди та ініціативи: Роль ООН, Кіотський протокол, Паризька угода та інші міжнародні механізми у боротьбі з екологічними проблемами.

Енергетична ефективність та інновації: Технологічні інновації в енергетиці. Розвиток нових технологій для підвищення енергетичної ефективності та зменшення впливу на навколишнє середовище.

Міжнародні партнерства та обмін знаннями: Співпраця між країнами у сфері досліджень та розвитку для підтримки сталого енергетичного майбутнього.

6. Теми та зміст семінарських занять навчальної дисципліни. Література

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Тенденції та трансформації світової політики наприкінці ХХ-на початку ХХІ століття (2 год)

1. Епоха глобалізації (1990-2010).
2. Роль регіональних сил (2000-сьогодення).
3. Виклики та кризи (2014-сьогодення).
4. Цифрова трансформація та кібербезпека (2010-сьогодення).

Список рекомендованої літератури:

1. Мальський М., Занько Ю., Мацях М. Проблеми наукового дефініювання та особливості наукової інтерпретації поняття зовнішньої політики // Вісник Львівського університету. Серія міжнар. відносини. 2004. Вип. 11.
2. Мальський М., Мацях М. Теорія міжнародних відносин: підручник. 4-те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2011.
3. Мотиль В. І. Гуманітарна інтервенція та міжнародне право: теорія і практика. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011.
4. Розумюк В. М. Еволюція постбіполярного світу: проблеми і перспективи // Проблеми міжнародних відносин. Зб. наук. праць. К.: КиМУ, 2012.
5. Шепелев М. А. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Вища школа, 2004.
6. Alden Ch., Aran A. Foreign Policy Analysis. New approaches, 2d ed. London, N. Y.: Routledge, 2017.
7. Morin J. F., Paquin J. Foreign Policy Analysis. A Toolbox. N.Y.: Palgrave Macmillan, 2018.
8. Rethinking Foreign Policy Analysis. States, Leaders, and the Microfoundations of Behavioral International Relations / ed. by S. G. Walker, A. Malici, M. Schafer. London, N. Y.: Routledge, 2011.

Тема 2. Теорії прийняття міжнародних рішень (2 год)

1. Раціональний підхід.
2. Психологічні аспекти прийняття рішень.
3. Конструктивістський підхід до прийняття міжнародних рішень.
4. Інституціоналістський підхід.

Список рекомендованої літератури:

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби. К.: Либідь, 1998.
2. Репецький В. М. Дипломатичне і консульське право: підручник / В. М. Репецький. Львів: Бібльос, 2002.

3. Davis J. Enduring Continuity and Endless Change in the British Civil Service // *The Political Quarterly*. 2005. Vol. 76. Issue 1.
4. Hudson V. M. *Foreign Policy Analysis. Classic and Contemporary Theory*, 2d ed. N. Y., Toronto: Rowman & Littlefield, 2014.
5. Morin J. F., Paquin J. *Foreign Policy Analysis. A Toolbox*. N.Y.: Palgrave Macmillan, 2018.
6. Putnam R. D. *Diplomacy and Domestic Politics: the Logic of Two-Level Games* // *International Organization*. 1988. Vol. 42. No. 3.

Тема 3. Світові актори та їх взаємовідносини. Відносини та суперництво великих держав (2 год).

1. Біполярна система (1945-1991).
2. Постбіполярний період (1991-сьогодні).
3. Економічна глобалізація та міжнародні організації.
4. Конфлікти в Сирії, Україні, та на Близькому Сході.
5. Кібербезпека та інформаційна війна.

Список рекомендованої літератури:

1. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / М. Вебер; пер. з нім. – К.: Основи, 1998.
2. Мальський М., Мацях М. Теорія міжнародних відносин: підручник. 4-те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2011.
3. Greenstein F. I. *Personality and Politics: Problems of Evidence, Inference and Conceptualization*. 3rd ed. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1987.
4. Hill Ch. *The Changing Politics of Foreign Policy*. N. Y.: Palgrave Macmillan, 2003.
5. Hudson V. M. *Foreign Policy Analysis. Classic and Contemporary Theory*, 2d ed. N. Y., Toronto: Rowman & Littlefield, 2014.
6. Janis I. L. *Victims of Groupthink. A psychological study of foreign-policy decisions and fiascoes*. N. Y.: Houghton Mifflin Company, 1972.
7. Jervis R. *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2017.

Тема 4. Міжнародні організації та недержавні актори в сучасних міжнародних відносинах (2 год).

1. Зростання ролі міжнародних організацій.
2. Участь недержавних акторів.
3. Кризові ситуації та гуманітарні кризи.
4. Транснаціональні загрози та безпека.
5. Міжнародна торгівля та економічна інтеграція.

Список рекомендованої літератури:

1. Мальський М., Мацях М. Теорія міжнародних відносин: підручник. 4-те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2011.
2. Озадовський А. Превентивна дипломатія в сучасному світі // Політика і час. 1995. № 3.
3. Baldwin D. A. Economic Statecraft. Princeton: Princeton University Press, 1985.
4. Diplomacy at the Highest Level. The Evolution of International Summitry / ed. by D. H. Dunn. London: Macmillan, 1996.
5. Economic Interdependence and International Conflict / ed. by E. Mansfield, B. Pollins B. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2003.
6. Blanton S., Kegley C. World Politics – Trend and Transformation, 17th Edition. New York: Cengage, 2021.
7. Heywood A., Whitham B. Global Politics, 3rd Edition. New York: Bloomsbury, 2023.
8. Mingst K., Karns M. The United Nations in the 21st Century, 6th Edition. - London: Routledge, 2022.
9. Shambaugh D. International Relations in Asia, 3rd Edition. London: Rowman & Littlefield, 2022

Тема 5. Світова політика і глобальний Південь. Країни Азії і Африки в міжнародних відносинах ХХІ століття (2 год).

1. Економічне зростання і розвиток в Азії та Африки.
2. Регіональні інтеграційні ініціативи: Африканський Союз та інші регіональні блоки.
3. Геостратегічне значення Азії та Африки.
4. Боротьба з тероризмом та транснаціональною злочинністю.
5. Вплив на формування міжнародного порядку через участь у ООН.

Список рекомендованої літератури:

1. Кучик О. С. Міжнародні організації: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2007. 749 с.
2. Лісовський П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : Навч. посіб. Київ: Кондор-Видавництво, 2017. 156 с.
3. Лісовський П., Лісовська Ю. Політика міжнародних відносин. Проблеми і перспективи: Навч. посіб. Київ: Університет «Україна», 2021. 350 с.
4. Міжнародні відносини та світова політика : [навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл.] / В. Ю. Крушинський, В. А. Манжола та ін. Київ: Знання, 2014. 662 с.
5. Non-State Actors in World Politics / ed. by D. Josselin, W. Wallace. Basingstoke: Palgrave, 2001.
6. Rosenau J. Linkage Politics: Essays on the Convergence of the National and International System. London: Free Press, 1969.

7. Transnational Relations and World Politics / ed. by R. Keohane, J. Nye. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1971.

Тема 6. Воєнно-політичні конфлікти та міжнародна безпека. Міжнародний тероризм як один із головних викликів XXI століття (2 год).

1. Глобалізація та транснаціональні виклики. Розповсюдження тероризму.
2. Воєнні конфлікти та напруженість між США, Росією, Китаєм та іншими країнами.
3. Пандемія COVID-19 та її наслідки: Вплив на безпеку, глобальну економіку та міжнародні відносини.
4. Зміна клімату та природних катастроф.
5. Заборона на використання хімічної та ядерної зброї.
6. Роль ООН та інших міжнародних організацій у протидії тероризму.

Список рекомендованої літератури:

1. Рудич Ф. Політичний режим і народовладдя: методологічний контекст // Віче. 2011. № 17.
2. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський, за ред. В. А. Манжолі. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 863 с.
3. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право : навч. посібник / М. З. Мальський, Ю. М. Мороз, О. С. Кучик та ін. ; за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. Київ: Знання, 2010. 463 с.
4. Шергін С. Політологія міжнародних відносин : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 256 с.
5. Blanton S., Kegley C. World Politics – Trend and Transformation, 17th Edition. New York: Cengage, 2021.
6. Heywood A., Whitham B. Global Politics, 3rd Edition. New York: Bloomsbury, 2023.
7. Mingst K., Karns M. The United Nations in the 21st Century, 6th Edition. - London: Routledge, 2022.
8. Shambaugh D. International Relations in Asia, 3rd Edition. London: Rowman & Littlefield, 2022

Тема 7. Глобалізація та її вплив на світовий політичний та економічний розвиток (2 год).

1. Економічна глобалізація: Зростання міжнародної торгівлі та інвестицій.
2. Політична глобалізація: міжнародні політичні інституції і організації: Роль ООН, Міжнародного валютного фонду, Всесвітньої торговельної організації у формуванні світового порядку.
3. Соціокультурна глобалізація: вплив глобальних медіа, соціальних мереж та культурних трансформацій на сучасне суспільство.

4. Екологічна глобалізація: глобальні екологічні виклики: Зміна клімату, забруднення довкілля та нестабільність природних ресурсів.
5. Інформаційна та технологічна глобалізація: цифрова революція і глобальний доступ до інформації: роль інтернету та технологій у політичних, економічних та соціокультурних процесах.

Список рекомендованої літератури:

1. Міщенко А. Б. Зовнішня політика крізь призму громадської думки // Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2018. №1.
2. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право : навч. посібник / М. З. Мальський, Ю. М. Мороз, О. С. Кучик та ін. ; за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. Київ: Знання, 2010.
3. Hill Ch. The Changing Politics of Foreign Policy. N. Y.: Palgrave Macmillan, 2003.
4. Hudson V. M. Foreign Policy Analysis. Classic and Contemporary Theory, 2d ed. N. Y., Toronto: Rowman & Littlefield, 2014.
5. Moore D. W. The Superpollsters: How They Measure and Manipulate Public Opinion in America. 2d ed. N. Y.: Four Walls Eight Windows, 1995.
6. Morin J. F., Paquin J. Foreign Policy Analysis. A Toolbox. N.Y.: Palgrave Macmillan, 2018.
7. www.cfr.org – Офіційний сайт Ради з міжнародних відносин (США).
8. www.fpa.org – Офіційний сайт Асоціації зовнішньої політики (США).
9. www.ipsos-mori.com – Офіційний сайт Організації соціальних досліджень Ipsos MORI (Велика Британія).

Тема 8. Проблеми енергетики у міжнародних відносинах і світовій політиці Екологічні проблеми в міжнародних відносинах і світовій політиці (2 год).

1. Зростання обсягів виробництва та споживання відновлюваних джерел енергії: сонячна, вітрова, гідроенергетика та інші відновлювані джерела.
2. Енергетична безпека та геополітичні впливи: енергетичні конфлікти та газопроводи.
3. Енергетичні програми та стратегії розвитку.
4. Транснаціональні проекти інфраструктури енергетики.
5. Зелені енергетичні програми, цілі досягнення енергетичної ефективності та сталого розвитку.
6. Екологічні проблеми та їх вплив на міжнародні відносини.
7. Ефективність міжнародних зусиль у зменшенні викидів парникових газів та адаптації до змін клімату.
8. Енергетична ефективність та інновації. Розвиток нових технологій для підвищення енергетичної ефективності та зменшення впливу на навколишнє середовище.

Список рекомендованої літератури:

1. Зовнішньополітичні доктрини і стратегії: навч. посібн. / М. Г. Капітоненко, Г. М. Перепелиця, С. П. Галака та ін.; за ред. Г. М. Перепелиці. К.: ВПЦ «Київський університет», 2021.
2. Дорошко М. С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору: навч. посіб. Київ, 2012. 228 с.
3. Кучик О. С. Україна в міжнародних організаціях : підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 411 с.
4. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник. О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.
5. Blanton S., Kegley C. World Politics – Trend and Transformation, 17th Edition. New York: Cengage, 2021.
6. Heywood A., Whitham B. Global Politics, 3rd Edition. New York: Bloomsbury, 2023.
7. Mingst K., Karns M. The United Nations in the 21st Century, 6th Edition. - London: Routledge, 2022.
8. Shambaugh D. International Relations in Asia, 3rd Edition. London: Rowman & Littlefield, 2022
9. Статут ООН від 26 червня 1945 року. - https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/unc_harter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
- 10.Стройко Т. В. Міжнародні організації: навч. посібник. Київ: Кондор-Видавництво, 2018. 250 с.
11. United Nations Handbook 2023-24. – <https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/wp-content/uploads/2023/09/auto-draft/UN-Handbook-2023-24.pdf>

7. Теми практичних занять (Не передбачені навчальним планом)

8.Теми лабораторних занять (Не передбачені навчальним планом)

9. Самостійна робота

Самостійна робота полягає в опрацюванні тематичної наукової літератури за темами семінарських занять. Також, з огляду на обмеження кількості аудиторних годин, студенти опрацьовують тему 8 «Особливості сучасної зовнішньої політики» самостійно, після чого обговорюють її у межах дискусії на черговому семінарському занятті. Водночас у загальну кількість годин самостійної роботи включено і підготовку студентів до написання контрольної роботи (проводиться на семінарському занятті як підсумок опрацьованих перших чотирьох тем навчального курсу).

10. Контрольні питання

1. Основні тенденції та трансформації світової політики наприкінці ХХ- на початку ХХІ століття.
2. Сутність та особливості міжнародних систем, їх типології.
3. Структура міжнародної системи та її актори.
4. Онтологія цілей, мотивів, інтересів акторів міжнародних відносин.
5. Силкові і несилкові засоби досягнення цілей у міжнародних відносинах.
6. Групи інтересів учасників міжнародних відносин і стратегії їх досягненн
7. Право і мораль як регулятори міжнародних відносин: спільність та відмінності.
8. Значення моральних цінностей для сучасного міжнародного права.
9. Міжнародні політичні відносини в загальній системі міжнародних зв'язків .
- 10.Суб'єкти міжнародних політичних відносин.
- 11.Механізм функціонування міжнародних політичних відносин.
- 12.Глобальна конструкція політичної системи в умовах сучасних геополітичних зрушень
- 13.Світові актори та їх взаємовідносини.
- 14.Відносини та суперництво великих держав.
- 15.Міжнародні організації та недержавні актори в сучасних міжнародних відносинах.
- 16.Міжнародні економічні відносини.
- 17.Міжнародні відносини у сфері культури та інформації
- 18.Регіон у системі міжнародних відносин
- 19.Системний вимір регіону. Регіональні підсистеми міжнародних відносин
- 20.Проблеми міжнародної безпеки в контексті регіональних конфліктів.
- 21.Сутність світової політики.
- 22.Світовий політичний процес.
- 23.Світова політика в умовах глобалізації.
- 24.Глобальні виклики людству та антиглобалізм.
- 25.Світова політична система: етапи її еволюції.
- 26.Поняття світового порядку.
- 27.Тенденції сучасної світової політики і їх вплив на світову політичну систему.
- 28.Глобальне управління світовою політичною системою.
- 29.Міжнародна інтеграція у світовій політиці. Теоретичні основи інтеграції.
- 30.Інтеграційні об'єднання в сучасному світі.
- 31.Світова політика і глобальний Південь.
- 32.Країни Азії і Африки в міжнародних відносинах ХХІ століття
- 33.Міжнародні конфлікти та кризи у сучасній світовій політиці
- 34.Сутність міжнародного конфлікту та його різновиди

35. Динаміка розвитку міжнародних конфліктів.
36. Врегулювання і попередження міжнародних конфліктів
37. Особливості міжнародних конфліктів ХХ-ХХІ ст.
38. Система міжнародної безпеки.
39. Моделі міжнародної безпеки.
40. Забезпечення міжнародного миру і безпеки в сучасному світі.
41. Проблеми енергетики у міжнародних відносинах і світовій політиці.
42. Екологічні проблеми у міжнародних відносинах і світовій політиці.

**11. Принципи оцінювання знань студентів
у межах курсу «Сучасні міжнародні відносини і світовий порядок»**

КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ

Шкала оцінювання: ВНЗ, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою		
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліка	Залік	
A	90 – 100	5	Відмінно	Зараховано
B	81-89	4	Дуже добре	
C	71-80		Добре	
D	61-70	3	Задовільно	
E	51-60		Достатньо	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Оцінка	Критерії оцінювання
E	Студент/студентка виявляє знання і розуміння основних положень теоретичного матеріалу. Дає правильні, але недостатньо осмислені відповіді. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, наводити окремі власні приклади на підтвердження власних думок.
D	Студент/студентка вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, дає загалом логічні відповіді, допускаючи при цьому окремі неточності.
C	Студент/студентка добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує основні положення із самостійною і правильною аргументацією.
B	Студент/студентка має повні, глибокі знання, здатний/здатна застосовувати їх у практичній діяльності, робити висновки,

	узагальнення. Вміє аргументовано використовувати отримані знання в різних ситуаціях, самостійно знаходити інформацію, ставити і розв'язувати проблемні питання.
A	Студент/студентка має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

12. Засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовки студентів до виконання конкретних завдань. Форми проведення поточного контролю можуть охоплювати: усне опитування теоретичного матеріалу за темою заняття; доповіді студентів на семінарах (презентація); участь в дискусіях з проблемних питань і змістовні доповнення на семінарах; поточні контрольні роботи з окремих тем семінарських занять.

До форм *контролю самостійної роботи*, який здійснюється під час семінарських занять належать: заслуховування відповідей на запитання за визначеною темою, перевірка опрацювання тем і завдань, поданих на самостійне опрацювання.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінювання результатів навчання на окремих етапах і передбачає виконання контрольної роботи після опрацювання змістових модулів.

Підсумковий контроль включає також *семестровий контроль*, який здійснюється у формі іспиту за обсягом навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ОКРЕМИМИ ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

	Форма семестрового контролю	
	Іспит	Залік
Поточний контроль (участь в дискусіях з проблемних питань і змістовні доповнення)	30%	-
Поточний контроль (контрольна робота)	-	

Підсумковий контроль (контрольна робота)	20%	
Іспит (письмова/усна форми)	50%	
Загалом	100%	